

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 3606
Tarih : 25.12.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Tunceli olarak değiştirilen ilin yeniden “Dersim” adının verilmesine ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 28-12-2023	Esas No: 2/1889

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK LİGİ
2 6 Aralık 2023
Numara:

T B M M GENEL EMRAK
2 6 Aralık 2023
No: 1349010

GENEL GEREKÇE

1938 yılında yaşanan katliam tarihe “Dersim Katliamı” olarak geçerken üzerinden 85 yıl geçmesine rağmen Dersim halkı başta olmak üzere katliamın izlerini hala taşımaktadır. Son dönemlerde Dersim Katliamı konusunda siyasi ve toplumsal duyarlılık ve yüzleşme, geçmişe oranla artmış olsa da hala olması gerekenin çok uzağında olduğu bir gerçektir.

Devletin Dersim katliamı başta olmak üzere diğer yaşanan geçmişteki olaylarla yüzleşmesi ve bu olaylarla ilgili arşivleri ortaya çıkarması gerekmektedir. AKP hükümetinin Dersimlilerden özür dilemesi bir adım olarak görülse de sadece soyut ifadelerde tarihe geçmesi açısından yetersizdir. Gerçek bir özür dileme ve bu konudaki iyi niyet göstergesi, devletin tüm arşivlerinin açılması, tüm gerçeklerin ortaya konulması, bilimsel ve objektif olarak belgelerin incelenmesi, araştırma komisyonlarının kurulması ve bu acıyı yaşamın halkın manevi, maddi tüm zararlarının tazmin edilmesi gerekmektedir.

Dersim, 1879 Tanzimat ile birlikte “Dersim” adıyla vilayet olarak kurulmuş, Cumhuriyet döneminde ise “Munzur Vilayeti Teşkilatı ve İdaresi Hakkında Kanun Layihası” görüşmelerin başladığı 7 Kasım 1935 tarihine kadar devletin tüm resmi belgelerinde Dersim” olarak kabul edilmiştir. Ancak bu süreçte görüşmeler devam ederken dönemim İçişleri Bakanı Şükrü Kaya’nın teklifiyle Dersim isminin “Tunceli” olarak değiştirilmesi kabul görmüştür.

Bu kabul ile birlikte Dersim’in ismi 25 Aralık 1935 yılında TBMM’de kabul edilen ve 2 Ocak 1936 Resmî Gazete yayınlanarak yürürlüğe giren bir kanunla, Dersim halkının iradesi yok sayılarak, tarihsel geçmişi ve kültürel bir değeri olmayan Tunceli olarak değiştirilmiştir. Sonrasında İstiklal mahkemesinde göstermelik ve asılsız suçlamalarla yargılanarak 15 Kasım 1937 tarihinde Seyit Rıza ve arkadaşları Elâzığ Buğday Meydanında idam edilmiştir.

Sonuç olarak, Dersim Katliamıyla yüzleşmenin bir ayağını oluşturan ve halkın kendi arasında zaten hala kullanmaya devam ettiği “Dersim” adının geri verilmesi gerekmektedir. Çünkü Tunceli ismi Dersim halkı tarafından 1938 yılında gerçekleşen katliamla özdeşleştirilmektedir. Dersim Katliamından sonra isminin değiştirilmesi, yani bölgenin kendi tarihinden kopartılarak katliamla birlikte aslında yeni bir resmi tarih yaratılmaya çalışılmıştır.

Türkiye Cumhuriyet’inin kendi tarihiyle ve geçmişiyle yüzleşmesine dair Tunceli ilinin isminin tarihi geçmişi olan ve bir kültürü yansıtan “Dersim” ismi ile değiştirilmesiyle başlanması anlamlı olacaktır.

Bu amaçla “Tunceli İlinin Adının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi” hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Tunceli isimli ilin adının Dersim olarak değiştirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

TUNCELİ İLİNİN ADININ DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Tunceli olan ilin adı “Dersim” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür.